

تصویر منصب قضا در آثار شاعران قرن پنجم و ششم هجری

آذر جلیلیان

استادیار و عضو هیأت علمی گروه تاریخ دانشگاه پیام نور، ایران.

چکیده

منصب قضا در تاریخ دوران اسلامی به صورت سازمانی حکومتی، مجری عدالت و انجام امور دادرسی و اجرای احکام اسلامی و قوانین عرفی و جلوگیری از جرایم و قانون شکنی و نظارت بر احوال و اعمال مردم و رفاه حال و زندگی ایشان بوده است. بر این اساس تلاش برای گسترش عدالت، در جامعه یکی از کهن ترین و اصیل ترین تعهدات و وظایف اجتماع بشری بوده است. به نظر می رسد عدالت معیاری منطقی است که با آن می توان حاکمان شایسته را مشخص کرد. پژوهش حاضر با بررسی آثار شاعران بزرگ قرن پنجم و ششم هجری، به دنبال پاسخ به این پرسش است که عملکرد منصب قضا در اشعار شاعران این دوران چگونه بیان شده و آنان نسبت به قضات زمان خود، چه دیدگاهی داشتند؟ به نظر می رسد شاعران قرن پنجم و ششم هجری نسبت به عملکرد منصب قضا و صاحب منصبانی همچون قاضی و محتسب، توجه نشان داده و در اشعار خود نسبت به عدالت ورزی و رفتار شایسته ی افراد نیک نام و بالعکس؛ بی عدالتی و رشوه خواری افراد فاسد، واکنش نشان داده و به فراخور حال، عملکرد و رفتار آنان را مورد تمجید و ستایش و یا انتقاد قرار داده اند.

واژگان کلیدی: منصب قضا، شاعران قرن پنجم و ششم هجری، عدالت، قاضی، محتسب